

สภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นางสาวสมนึก วงษ์แถม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

นักศึกษาวិทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-443-1

ลิขสิทธิ์ของนักศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018042 | 15213997

STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF LOCAL RESOURCES FOR
CURRICULUM DEVELOPMENT OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE

Miss. Sompit Wongyham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Education Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-443-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดย

นางสาวสมนึก วงษ์แหยม

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

พร. รัตน

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อ.ดร. ยุทธประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

อ.สวัสดิ์อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล)

อ.อมรชัยกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

สมพศ วงษ์แหยม : สภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (STATE AND
PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF LOCAL RESOURCES FOR CURRICULUM
DEVELOPMENT OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE PHRA
NAKORN SI ATUTTHAYA PROVINCIAL PRIMARY SCHOOL EDUCATION OFFICE)
อ.ที่ปรึกษา : อ.สวัสดิ์ จงกล, 331 หน้า. ISBN 974-581-443-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนา
หลักสูตร ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์
อำเภอที่ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน
เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ
สำรวจรายการและแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรี-
อยุธยา มีการดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา การจัดทำเนื้อหา/รายวิชาใหม่ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
และในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมนั้น เป็นลักษณะการพัฒนาหลักสูตรที่ดำเนินการ
มากที่สุด ทรัพยากรท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคล และนำมาใช้ใน
กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ

ปัญหานำทรัพยากรท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่เป็นปัญหาในด้านทรัพยากร
บุคคล และปัญหาที่พบคือ บุคคลที่เป็นทรัพยากรไม่มีเวลาว่างพอ

ปัญหาในการนิเทศของศึกษานิเทศก์ พบว่า ศึกษานิเทศก์มีภารกิจอื่นที่ต้องปฏิบัติ จึงไม่สามารถ
นิเทศได้ตามกำหนด และปัญหาในด้านการประเมินผลการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร ปัญหาคือ
เรื่องการสร้างเครื่องมือ

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติศ กิ่งกมล อภิสิทธิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C342685 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD : LOCAL RESOURCES/CURRICULUM DEVELOPMENT/ELEMENTARY SCHOOLS

SOMPIT WONGYHAM : STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF LOCAL RESOURCES FOR CURRICULUM DEVELOPMENT OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE PHRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCIAL PRIMARY SCHOOL EDUCATION OFFICE. THESIS ADVISOR : SWAT CHONGKOL. 331 pp., ISBN 974-581-443-1

The purpose of this research was to study situations and problems concerning utilization of local resources for curriculum development carried out by primary schools under the jurisdiction of the Pra Nakorn Si Ayutthaya Provincial Primary Education Office. Research samples were provincial/district supervisors, school principals, and heads of school academic teacher. Questionnaire, interview form, and document analysis form were used as research instruments. Data were analyze by frequency count and percentage.

Research findings were as follows.

1) Curriculum development conducted by primary schools under the jurisdiction of Pra Nakorn Si Ayutthaya provincial Primary Education Office were 1.1) modifying instructional activities/supplementary activities; 1.2) modifying curriculum content; 1.3) adding new curriculum content/new subject; and 1.4) developing instructional media. Among these four measures, the first or (1.1) was widely practised. Resource person was mostly made use in curriculum development activities especially in work experience learning experience area.

2) Identified problems concerning the utilization of local resource for curriculum development was mainly resource person's time constraint. As for supervision, it was found that supervisors were engaged with various activities which prevented them from regularly surpervising school as scheduled. Another problem was the poor evaluation instruction for assesing the effectiveness of utilizing local resource for curriculum development.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติต กิ่งทอง อารีย์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของท่านอาจารย์ สวัสดิ์ จงกล
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และข้อคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัย
รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด อาจารย์ ดร.ใจทิพย์
เชื้อรัตนพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาให้ความ
ช่วยเหลือแนะนำ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ สำหรับการทำให้วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำ ในการสร้าง
เครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาพิเศษจังหวัด ศึกษาพิเศษอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน
และหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียนทุกท่านในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ซึ่งให้ความช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม และจัดเอกสาร
ให้วิเคราะห์ ตลอดจนเอื้อเฟื้อเป็นธุระในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ พี่ และน้องทุก ๆ คน ที่ให้การสนับสนุนในด้านกำลังใจ และ
ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร ทุก ๆ คน และคุณวิจิตรา บุชบา
ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีมาตลอด

สมนึก วงษ์แหยม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตการวิจัย.....	7
	นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	8
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
	การนำเสนอผลการวิจัย.....	12
2	ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
	2.1 การพัฒนาหลักสูตร.....	13
	2.1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร.....	13
	2.1.2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	14
	2.1.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร.....	17
	2.1.4 การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการ ของท้องถิ่น.....	18

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.2	ทรัพยากรท้องถิ่น.....	21
2.2.1	ความหมายของทรัพยากรท้องถิ่น.....	21
2.2.2	ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่น.....	21
2.2.3	การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น.....	23
2.3	การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร.....	23
2.4	สภาพจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	54
2.5	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	63
	ประชากร.....	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
	การสร้างเครื่องมือ.....	68
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	73
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
	ตอนที่ 1 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร.....	76
	ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านสถานภาพ , การที่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การใช้ ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร และปัญหาการใช้ ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร.....	80
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	200
	สรุปผลการวิจัย.....	203
	อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	216

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้.....228

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....230

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียน

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ.....	65
2	จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้คืน.....	71
3	สถานภาพของศึกษานิเทศก์.....	80
4	แสดงข้อมูลการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับกิจกรรมการสอนหรือกิจกรรมเสริมของศึกษานิเทศก์.....	84
5	แสดงข้อมูลการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา.....	89
6	แสดงข้อมูลการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำเนื้อหาวิชา/รายวิชาใหม่.....	94
7	แสดงข้อมูลการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน..	99
8	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม.....	104
9	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา... ..	110
10	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดทำเนื้อหาวิชา/รายวิชาใหม่.....	115
11	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของศึกษานิเทศก์.....	120
12	สถานภาพของผู้บริหาร.....	125
13	ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน.....	130
14	การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม ของผู้บริหารโรงเรียน.....	135

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15	การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา ของผู้บริหารโรงเรียน..... 138
16	การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดทำเนื้อหาวิชา/รายวิชาใหม่ ของผู้บริหารโรงเรียน..... 141
17	การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ของผู้บริหารโรงเรียน..... 144
18	แสดงปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมของผู้บริหารโรงเรียน..... 147
19	แสดงปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา ของผู้บริหารโรงเรียน..... 151
20	แสดงปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในด้านการจัดทำเนื้อหา/รายวิชาใหม่ ของผู้บริหารโรงเรียน..... 155
21	แสดงปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ของผู้บริหารโรงเรียน..... 158
22	สภาพของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน..... 161
23	ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน.... 167
24	ข้อมูลการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน..... 172
25	ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียด เนื้อหาของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน..... 175
26	ข้อมูลการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดทำเนื้อหาวิชา/รายวิชาใหม่ ของ หัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน..... 178

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	ข้อมูลการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน.....	181
28	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน.....	184
29	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา ของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน.....	188
30	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดทำเนื้อหาวิชา/รายวิชาใหม่ ของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน.....	192
31	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ของหัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน.....	196